

Osnovna šola

UČNI NAČRT

za izbirni predmet

Kmetijstvo

Kmetijska dela

7. razred: 35 ur

Sodobno kmetijstvo

8. razred: 35 ur

Kmetijsko gospodarstvo

9. razred: 32 ur

Januar, 2001

Pripravili:

dr. Branko Kramberger, Fakulteta za kmetijstvo Maribor

dr. Božidar Krajncič, Fakulteta za kmetijstvo Maribor

Igor Lipovšek, Zavod RS za šolstvo

Lektorirala: Marjana Lenasi

Sprejet na 40. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, 25.1.2001

Kazalo:

Vsebina	Stran
1. Opredelitev predmeta	4
2. Splošni cilji predmeta	4
3. Operativni cilji predmeta	5
4. Specialnodidaktična priporočila	8
5. Temeljni in minimalni standardi znanja	10
6. Priloga	13
I. Predlog znanj, ki jih morajo imeti izvajalci učnega načrta	13
II. Učbeniki in literatura za učitelja	13

1. Opredelitev predmeta

Izbirni predmet kmetijstvo je sestavljen iz treh predmetov: kmetijska dela, sodobno kmetijstvo in kmetijsko gospodarstvo. V predmetniku devetletne osnovne šole se izvaja v sedmem, osmem in devetem razredu v obsegu ene ure tedensko, oziroma 35 ur letno (v devetem razredu 32 ur). Učenci izberejo predmet kmetijska dela v 7. , sodobno kmetijstvo v 8. in kmetijsko gospodarstvo v 9. razredu; lahko pa tudi samo v posameznih razredih, ker gre za zaključene tematske sklope.

Namen predmeta je spoznavanje kmetijstva kot gospodarske panoge, ki je izpostavljena dinamičnim spremembam. Poleg tega vzgaja in razvija pozitivni načina sprejemanja kmetijstva z utrjevanjem zavesti o široki vlogi te dejavnosti v slovenskem prostoru.

Ob tem učencu omogoča spoznavanje osnov kmetijske pridelave. Poseben pomen imata izobraževanje učencev za pridelavo zdrave hrane ob sočasnem varovanju okolja in usposabljanje za varovanje pred kmetijskimi nezgodami in nesrečami in ukrepanju ob le-teh.

Predmet razvija praktične spretnosti ter veščine in dejavnosti na polju, vrtu, sadovnjaku, travniku, vinogradu, skladišču, gozdu, čebelnjaku in podobno in vzbuja pri učencih interes za kasnejši poklic.

2. Splošni cilji predmeta

Učenci:

- spoznavajo in pridobivajo spretnosti in veščine za delo na kmetiji ;
- seznanjajo se s kmečkimi običaji;
- spoznavajo kmetijske rastline in živali, stare in avtohtone pasme in sorte, okrasne rastline;
- razumejo osnovne gospodarske in socialne zakonitosti kmetijske pridelave;
- uporabljajo znanja pridobljena v domačem okolju;
- spoznavajo pridelovanje zdrave in neoporečne hrane ter presojujejo pomen pridelovanja zdrave hrane in ohranjanja okolja kot vira za kakovost življenja sedanje in prihodnjih generacij;
- spoznavajo pomen kmeta in kmetijstva za našo deželo;
- ugotavljajo pozitivne in negativne procese v kmetijstvu;
- gradijo zavest o pomenu urejenosti kmetij, ohranjanja stare arhitekture, kulinarike, običajev in kulture nasploh ter vključevanja okrasnih rastlin, značilnih za določeno okolje, v izgled kmetije in vasi kot celote;
- spoznavajo tržne niše, ki jih imata kmetijstvo in podeželje v sodobni družbi.

3. Operativni cilji predmeta

Kmetijska dela - 7. razred

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi	Specialnodidaktična priporočila	Medpredmetne povezave
Učenci:				
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo pomen pridelovanja hrane za ljudi • Spoznavajo kmečka dela 	Pridelovanje hrane	Kmet, njiva, vrt, travnik, pašnik sadovnjak, vinograd, gozd	V šolskem vrtu ali sadovnjaku (ali čebelnjaku ali zajčniku ali ...) pospravijo pridelke; vrt pripravijo na zimo, pridelke pa ustrezno shranijo	Slovenščina, geografija, naravoslovje
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo osnovne kmetijske dejavnosti in njihove značilnosti 	Kmetijske dejavnosti	Kmetijstvo, poljedelstvo, živinoreja, sadjarstvo, vinogradništvo	V diskusiji in z igro vlog vrednotijo posamezne dejavnosti z vidika vloženega dela, porabe denarja, naravnih pogojev	Geografija
<ul style="list-style-type: none"> • Pojasnjujejo vzroke za kmetijsko usmerjenost svoje regije 	Kmetijstvo v državi in regiji	Velikost kmetij, usmerjenost kmetijstva, naravni in družbeni pogoji	Obiščejo raznovrstne kmetije in z intervjuji ugotovijo vzroke za njihovo usmeritev. Poudarek je na spoznavanju razlik ter vzrokih in posledicah razlik	Geografija
<ul style="list-style-type: none"> • Preiskujejo in spoznavajo kmetijske dejavnosti v domačem kraju. 	Kmetijstvo v domačem kraju	Tabela, razvrščanje, razlaga	Terensko delo in delo s statističnimi podatki	Geografija, matematika
<ul style="list-style-type: none"> • Primerjajo vlogo kmetijstva v preteklosti in danes 	Kmetijstvo domačega kraja v preteklosti	Intervju, pojasnjevanje, utemeljevanje	Intervjuji s starejšimi krajanji, delo z literaturo	Slovenščina, zgodovina
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo lokalno poimenovanje in namen orodij • Raziskujejo ohranjenost orodij in možnosti za njihovo zavarovanje • Ugotavljajo pomen varovanja materialne kulture naroda 	Kmečka orodja iz preteklosti	Etnologija	Prprava razstave na šoli ali v kraju. Lahko obiščejo tudi muzej ali etnografsko zbirko	Tehnika in tehnologija, likovna vzgoja, slovenščina, zgodovina
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo običaje, ki so spremljali kmečka opravila na lokalnem območju v preteklosti, njihov pomen in značilnosti 	Stari kmečki običaji	Folklor	Priprava nastopa in javne prireditve	Slovenščina, zgodovina, glasbena vzgoja
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo kmetijske rastline in načine njihove pridelave, skladiščenja in predelave; spoznavajo tipične kmetijske rastline svojega okolja; ugotavljajo možnosti za ponovno uvajanje avtohtonih sort 	Kmetijske rastline	Kulturne rastline, uporabne rastline	Delo na šolskem vrtu ali sadovnjaku, obiski kmetij; cepljenje sadja	Tehnika in tehnologija, geografija, naravoslovje
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo tipične domače živali, njihove značilnosti in načine njihove reje 	Domače živali	Avtohtonost	Obiski raznovrstnih kmetij, delo v hlevu	Naravoslovje

<ul style="list-style-type: none"> • Ugotavljajo avtohtonost pasem 				
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo okrasne rastline, njihove značilnosti in načine njihovega vzgajanja in nege 	Okrasne rastline	Materialna korist, estetska korist	Delo na šolskem vrtu, dvorišču in okolica šole, ocenjevanje najlepše urejenih hiš in okrasnih vrtov v kraju. Učenci lahko obišejo vrtnarijo ali drevesnico	Likovna vzgoja, naravoslovje
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo in ugotavljajo nevarnosti za okolje in človeka, ki so posledica nepremišljene in nestrokovne kmetijske pridelave 	Posledice nestrokovnega kmetijstva za okolje	Biocid, pregnojenost, erozija	Razgovor s kmetijskim strokovnjakom ali igra vlog: okrogla miza nasprotujočih si strokovnjakov	Geografija, naravoslovje

Sodobno kmetijstvo - 8. razred

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi	Specialnodidaktična priporočila	Medpredmetne povezave
Učenci:				
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo vlogo kmeta za ohranjanje slovenstva, kulture in kulturne krajine 	Vloga kmeta pri ohranjanju slovenstva	Kmečke korenine, narodna zavest	Branje literature in raziskovanje po njej. Učenci naj se prvenstveno osredotočijo na domačo pokrajino ter ocenijo, kako se je v delih njihovih rojakov zrcalila povezanost z zemljo, zvedo pa naj tudi za Toneta Janša in Janeza Bleiweisa	Zgodovina, slovenščina, glasbena vzgoja
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo značilne spremembe opravil v kmetijstvu 	Značilnosti kmečkih opravil	Ročna opravila, strojna opravila, racionalnost dela	Delo v šolskem vrtu in razgovori s kmeti. Praktično naj se preskusijo v čim več kmečkih opravilih. Ugotovijo naj posebnosti kmečkih opravil in jih vrednotijo; slednje lahko z igro vlog	Državljska vzgoja in etika
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo vezi kmetijstva z naravo • Vrednotijo pomen naravnih dejavnikov za razvoj kmetijstva • Ocenjujejo spremembe v pokrajini zaradi kmetijstva 	Naravni pogoji za kmetijstvo	Podnebje, relief, prst, umetno okolje	Raziskovanje naravnih danosti kot so: lastnosti prsti, osončenost, vlažnost, nagib, plazovitost in druge, ki vplivajo na vrsto kmetijske izrabe. Učenci naj praktično spoznajo meritve in raziskave, ki jih lahko opravi kmet in zvedo za tiste, ki jih napravijo institucije	Geografija
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo družinsko kmetijo in njene značilnosti • Primerjajo raznovrstnost proizvodnje na različnih kmetijah • Spoznavajo družbene spodbude za razvoj in napredek družinske kmetije 	Družinska kmetija	Družinska kmetija	Obiščejo tipično družinsko kmetijo in v pogovoru s člani izluščijo prednosti in težave takšne kmetije.	Geografija, državljanska vzgoja in etika
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo spremembo socialnih vlog na sodobni kmetiji 	Družinske vloge na kmetiji	Aktiv kmečkih žena	Verodostojno in celovito obravnavanje spremenjene vloge staršev, otrok, starih staršev in ostalih sorodnikov na kmetiji	Državljska vzgoja in etika
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo kmetijske 	Kmetijski stroji	Moč motorjev,	Učenci naj nizajo primerjave in se	Tehnika in

<p>stroje in orodja, njihov namen, poimenovanje, popravilo, oskrbovanje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Primerjajo in vrednotijo tehnične podatke o posameznih strojih • Spoznajo nevarnosti pri delu s stroji 		<p>gospodarnost, varnost, vzdrževanje, univerzalni in specialni stroji</p>	<p>z analizo dokopljejo do spoznanja, kateri izmed istovrstnih ali podobnih strojev so najprimernejši za določeno vrsto opravil, velikosti kmetije, njeno usmerjenost ali naravne pogoje. V praksi spoznavajo stroje in orodja ter se, v skladu varnostnimi merili, tudi lotijo dela z njimi</p>	<p>tehnologija, fizika</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo gnojila in sredstva za varstvo rastlin • Se zavedajo stranskih posledic uporabe gnojil in škropiv ter možnih zastrupitev • Spoznavajo gospodarno rabo gnojil in škropiv 	<p>Gnojila in sredstva za varstvo rastlin</p>	<p>Fungicid, herbicid, insekticid, biološko kmetijstvo</p>	<p>Izvedejo poskus na šolskem vrtu: primerjava donosa, vložnega dela in sredstev ob biološkem in kemiziranem vrtnarjenju.</p>	<p>Biologija, kemija, geografija</p>

Kmetijsko gospodarstvo - 9. razred

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi	Specialnodidaktična priporočila	Medpredmetne povezave
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo spremembe gospodarskega pomena kmetijstva za našo deželo v zadnjih 100 letih • Primerjajo slovensko kmetijstvo z gospodarsko razvitim in uspešnim evropskim • Spoznavajo možne spremembe, ki čakajo slovensko kmetijstvo po vstopu v EU 	<p>Pomen kmetijstva za Slovenijo</p>	<p>Gospodarski vidik, narodnostni vidik</p>	<p>Izdelava poročil ali raziskovalnih nalog na podlagi informacij, do katerih se dokopljejo sami; lahko intervju s starejšimi in primerjava z lastnimi pogledi in hotenji. Učenci naj v časopisih, revijah, knjigah, internetu sami najdejo podatke, jih pretehtajo in predstavijo sošolcem</p>	<p>Geografija, zgodovina</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo pomen urejenega in poseljenega podeželja za državo • Vrednotijo smiselnost državnega vlaganja v razvoj podeželja • Ocenjujejo morebitne vložke države v kmetijstvo učenčeve regije ali kraja • Izdelajo načrt razvoja svojega kraja 	<p>Pomen urejenega in poseljenega podeželja</p>	<p>Strateški vidik, okoljski vidik, pokrajinski vidik, turistični vidik</p>	<p>Z branjem ustrezne literature ali ogleda videofilma</p>	<p>Geografija</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo pomen gozda za kmetijo, družbo in rastlinsko ter živalsko raznovrstnost; vrednotijo gozd in gospodarjenje z njim • Spoznavajo osnovne gozdne drevesne vrste v svojem okolju ter primerjajo njihove gospodarske in biološke lastnosti; pogozdujejo z 	<p>Pomen gozda za kmetijo</p>	<p>Varovalni gozd, pogozdovanje, zaraščanje, ogozdovanje, erozija, "gozd je kmetova banka"</p>	<p>Učenci na terenu spoznajo drevesne vrste, ki so primerne zaradi ekonomskih, okoljskih, rastnih ali koreninskih prednosti.</p>	<p>Biologija, geografija</p>

različnimi drevesnimi vrstami in obiščejo gozd z gozdarjem				
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo najpogostejše vzroke in posledice delovnih nezgod v kmetijstvu • Analizirajo oblike samozaščite pred nesrečami • Učijo se nuditi prvo pomoč 	Varno delo na kmetiji	Poškodbe, zastrupitve	Zbirajo podatke o nesrečah v lastnem okolju in se pogovorijo o njih, spremljajo časopisne vesti, izdelajo plakat o nesrečah	Biologija, geografija, slovenščina
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo možnosti dodatnega zaslužka na kmetiji • Ocenjujejo denarni prispevek domačih obrti v družinski proračun 	Dopolnilne dejavnosti na kmetijah	Tržna niša	Ogled dela posameznih mojstric ali mojstrov, organizacija šolskega sejma s prodajo izdelkov domače obrti, ki jih napravijo učenci sami	Geografija
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo vrste kalkulacij na kmetiji • Spoznavajo možnosti trženja kmetijskih izdelkov 	Gospodarjenje na kmetiji	Dohodek, dobiček, stroški	Napravijo enostaven celoletni denarni načrt za kmetijo ali ekonomsko oceno smiselnosti nakupa nekega stroja ali investicije; napravijo načrt za preprosto promocijsko-tržno potezo lastne kmetije	Geografija
<ul style="list-style-type: none"> • V svojem okolju vrednotijo obstoječe kmetije s turizmom na kmetiji • Ugotavljajo možnosti za tovrstno dejavnost na lastni kmetiji 	Turizem na kmetiji	Turistična ponudba, celovitost turističnih uslug	Obisk kmetije, intervju s posameznimi družinskimi člani; intervju obiskovalcev takšne kmetije. Učenci poskusijo izluščiti, kakšno spremembo v delu in življenju pomeni takšna kmetija za njihove vrstnike na njej	Geografija
<ul style="list-style-type: none"> • Spoznavajo organizacije in službe, ki povezujejo dejavnosti v kmetijstvu, ali pa za kmetijstvo skrbijo • Ugotavljajo možnosti institucionalne pomoči kmetijam 	Kmetijske organizacije in službe	Zadruga, Kmetijska svetovalna služba, kmetijsko šolstvo, Kmetijski inštitut	Dejavnosti je treba predstaviti na učencem razumljiv način	Državljska vzgoja in etika

4. Specialnodidaktična priporočila

Učitelj naj čim več pouka vpne v življenjsko in delovno okolje učencev. Praktične dejavnosti učencev naj prilagodi letnim časom. Načrtovanje pouka naj prilagodi interesom in sposobnostim učencev. Od didaktičnih pristopov priporočamo:

- dobro vodene in usmerjene razprave in diskusije, katerih cilj je razvijati sposobnost argumentiranja in protiargumentiranja;
- problemski pouk, ki naj vsebuje reševanje resničnih problemov podeželja, kraja in konkretnih kmetij;
- terensko delo;
- vaje na šolskih vrtovih, sadovnjakih, vinogradih, gozdovih in parkih ali hlevih, čebelnjakih in ribnikih oz. delovna gostovanja na le-teh;
- obdelovanje šolskega vrta ali oskrbovanje sadovnjaka, vinograda ali čebelnjaka, ribnika ali

- drugih živali ali gospodarjenje z gozdom;
- projektno učno delo, ki naj vsebuje vse faze: od ideje, zasnove, izpeljave, zaključka in predstavitve širšemu okolju;
  - igro vlog, kjer se pokažejo različni interesi (npr. direktor zadruga - kmet - krajan - župan ali stari kmet - mladi kmet);
  - simulacije možnih procesov ali posledic v kmetijstvu.

Učitelj mora ob tem pazljivo spremljati tudi čustvena odzivanja učencev in jih voditi k načelu, da so za življenje v skupnosti pomembni korektni odnosi med ljudmi, razumevanje in strpnost do različnih interesov ter nujnost iskanja kompromisov.

Zato je zaželeno sodelovalno učenje, ker tudi kmetovanje temelji na sodelovanju in skupnem reševanju problemov.

Učitelj mora ugotoviti predznanje in učencev in nanj nasloniti pouk. Upoštevati mora različnost materialnih, socialnih in intelektualnih okolij, iz katerih prihajajo učenci. Zato je pomembno, da te različnosti ne stigmatizira, ampak jo tolerantno in ustvarjalno vpne v pouk.

Poleg tega naj učitelj omogoči učencem, da zadovoljujejo interese in radovednost za samostojno iskanje, raziskovanje, ustvarjanje, vrednotenje in podoživljanje procesov v kmetijstvu.

Ob začetku šolskega leta učitelj skupaj z učenci dopolni in specificira vsebine predmeta. Zato ni navedeno, koliko ur naj posamezna vsebinska enota obsega. Primeri naj bodo iz šolskega okolja. Učitelj naj upošteva lokalne danosti: v vinogradniških območjih bo več vinogradništva, v živinorejskih več živinoreje, če ima šola čebelnjak, naj se bolj orientira na čebelarstvo, v pašnih okoljih več o paši in pripravi pašnikov.

Pouk naj poteka tudi na zglednih kmetijah, kjer učenci, po predhodni pripravi v šoli, v praksi spoznavajo kmetijske dejavnosti. Zelo priporočljivo je obdelovanje šolskega vrta, šolskega sadovnjaka ali parka, kjer učenci gojijo ali pomagajo gojiti rastline in obenem spoznavajo sadove lastnega dela, načrtovanj in predvidevanj. O kmetijstvu se lahko organizirajo šolske razstave - npr. "naj... pridelki", "kmetijske rastline", "pridelovanje zdrave hrane", "kmetijstvo in okolje", "zgodovina kmetijstva v domačem kraju"... V sodelovanju z lokalno skupnostjo se lahko organizirajo tekmovanja, kjer se npr. ocenjuje najlepše urejena kmetija. Pri ocenjevanju sodelujejo učenci ali pa so učenci celo edini ocenjevalci. Seveda se pri takšnem ocenjevanju držimo načela, da, zaradi morebitne subjektivnosti učencev, hvalimo in nagradujemo dobro, slabo pa osvetlimo in poskusimo razložiti.

Za popestritev pouka lahko v šolo povabimo mojstra domače obrti, ki svoje spretnosti pokaže učencem - npr. pletenje košar, lončarstvo, izdelava suhe robe, izdelovanje čipk, ... ; ali ga učenci obišejejo na domu. Prav tako je mogoče v šolo povabiti predstavnike Kmetijske svetovalne službe, kmetijskih zadrug, kmetijskih strojnih krožkov, kmetijskih šol, ... ki bodo učencem predstavili svoje delo.

Lahko tudi pripravimo skupni projekt s sosednjimi šolami.

Zaradi lažje izvedbe praktičnega dela priporočamo v urniku blok-ure.

Izbirni predmet kmetijstvo je v osnovi interdisciplinaren in aplikativen (uporaben). Vsebine se navezujejo in povezujejo z ostalimi predmeti. Učitelj naj to upošteva in poskuša znanja iz ostalih predmetov povezovati in vključevati v predmet kmetijstvo. Pri tem naj upošteva

lokalno in regionalno specifičnost predmeta. Izvedbena vsebina predmeta bo npr. v Pomurju drugačna, kot na Gorenjskem, Primorskem, Dolenjskem ali Štajerskem, čeprav so osnovne smernice in cilji enaki. Temeljni in minimalni standardi znanj namreč omogočajo doseganje ciljev na različne načine; z različnimi vsebinami.

Šola mora nuditi vsaj eno od možnosti za praktično delo (sadovnjak, vrt, njivo, vinograd, čebelnjak ali podobno). Ker je pouka v učilnici minimalno, lahko poteka v običajni učilnici, ki ima možnost premikanja stolov in miz.

Pri delu na kmetiji, vrtu ali sadovnjaku in terenskem delu, je treba upoštevati prometno in zdravstveno varnost ter se ravnati po 28. členu Odredbe o normativih in standardih ter elementih za sistemizacijo delovnih mest, ki so podlaga za organizacijo in financiranje programa 9-letne osnovne šole iz sredstev državnega proračuna (Uradni list RS, št. 27/99), ki pravi, da en učitelj lahko spremlja največ 15 učencev.

Tabela pojmi (poglavje 3) navaja le tiste nove pojme, ki naj jih učenci razumejo in jih v stavčnih zvezah pravilno uporabljajo. Niso pa pojmi vodilo in cilj pouka.

Tudi medpredmetne povezave so v tabeli ob operativnih ciljih že navedene. Učitelj pa naj se nasloni tudi na predmete iz nižjih razredov: gospodinjstvo, naravoslovje in tehnologija, okoljska vzgoja, družba.

Zlasti v 9. razredu se kmetijstvo naslanja tudi na učni nart predmeta državljska vzgoja in etika v 7. in 8. razredu. Še najbolj se v 9. razredu povezuje z geografijo, pri kateri je vsebina vse leto vezana na Slovenijo.

5. Temeljni in minimalni standardi znanja

7. razred

Temeljna znanja

Učenec:

- pozna pomen pridelovanja hrane za ljudi
- pozna kmetijske dejavnosti in njihove značilnosti
- razloži vzroke za kmetijsko usmerjenost svoje regije
- vrednoti kmetijske dejavnosti v domačem kraju
- pozna vlogo kmetijstva v preteklosti in vplive na njegovo spreminjanje
- pozna lokalno poimenovanje in namen kmetijskih orodij
- razume pomen varovanja materialne dediščine naroda
- pozna običaje, ki so v domačem okolju spremljali in spremljajo delo v kmetijstvu, njihov pomen in značilnosti
- pozna načine pridelave, skladiščenja in predelave kmetijskih rastlin
- primerja domače živali, njihove značilnosti in načine njihove reje z gospodarskega vidika
- primerja okrasne rastline, njihove značilnosti in načine njihovega vzgajanja in nege
- našteje nevarnosti, ki so posledica nepremišljene in nestrokovne kmetijske pridelave.

Minimalna znanja

Učenec:

- našteje temeljne kmetijske dejavnosti
- pozna vzroke za kmetijsko usmerjenost domačega okolja
- razvrsti kmetijske panoge domačega okolja po pomenu in trenutni donosnosti
- pravilno opravi osnovna sezonska dela v vrtu, sadovnjaku, vinogradu
- opiše tipične običaje, šege, navade, ljudske pesmi, plese in rekla domačega okolja
- opiše tipične kmetijske rastline in načine njihove pridelave, skladiščenja in predelave
- opiše tipične domače živali, njihove značilnosti in načine njihove reje
- opiše tipične okrasne rastline ter načine njihovega vzgajanja in nege
- opiše nevarnosti za človeka in okolje, ki so posledica nepremišljene in nestrokovne kmetijske pridelave.

8. razred

Temeljna znanja

Učenec:

- pozna vlogo kmeta za ohranjanje slovenstva
- pozna značilna kmečka dela in opravila
- pozna temeljne naravne pogoje za kmetijstvo in oceni spremembe v pokrajini zaradi kmetijstva
- opredeli značilnosti, pomen in vlogo družinskih kmetij
- analizira raznovrstnost proizvodnje na različnih kmetijah
- pozna družbene razmere za napredek in razvoj družinske kmetije
- razume spremembe socialnih vlog na kmetiji
- pozna kmetijske stroje, njihovo namembnost in uporabnost
- analizira tehnične podatke o posameznih strojih
- pozna nevarnosti pri delu s stroji
- pozna najpomembnejša gnojila in sredstva za varstvo rastlin
- pozna stranske posledice uporabe gnojil in škropiv v osebni in globalnem smislu.

Minimalna znanja

Učenec:

- našteje nekaj znanih Slovencev, ki so bili vezani na kmetstvo
- pravilno opravi tipična in sebi primerna kmečka dela v posameznih letnih časih
- opiše dobre in slabe naravne pogoje za kmetijstvo
- pozna tipične kmetijske stroje in njihovo uporabnost
- pozna varnostna načela za delo s kmetijskimi stroji
- iz navodil za uporabo razume način uporabe in možne nevarne posledice škropiv in gnojil

9. razred

Temeljna znanja

Učenec:

- opiše pomen kmetijstva za našo deželo v preteklosti, sedanjosti in prihodnosti
- našteje gospodarske in socialne usmeritve kmetijstva v EU
- pozna pomen urejenega in poseljenega podeželja za državo
- oceni smiselnost državnega vlaganja v razvoj podeželja
- oceni potrebnost vlaganja države v kmetijstvo svoje regije ali kraja
- razume pomen gozda za kmetijo, družbo in biološko raznovrstnost
- ovrednoti gozd in gospodarjenje z njim za kmetijo
- pozna osnovne gozdne drevesne vrste ter primerja njihove gospodarske in biološke lastnosti
- pozna najpogostejše vzroke in posledice delovnih nezgod v kmetijstvu, samozaščito in prvo pomoč
- pozna oblike dodatnega zaslužka na kmetiji
- denarno ovrednoti prispevek domačih obrti v družinski proračun
- v svojem okolju oceni obstoječe kmetije s turizmom na kmetiji
- ugotovi dobre in slabe lastnosti turizma na kmetiji
- pozna preproste denarne kalkulacije za gospodarjenje kmetije
- pozna možnosti trženja kmetijskih izdelkov
- pozna organizacije in službe, ki povezujejo dejavnosti v kmetijstvu ali pa za kmetijstvo skrbijo
- pozna vire možne denarne in druge pomoči kmetijam.

Minimalna znanja

Učenec:

- našteje spremembe v sodobnem kmetijstvu
- izdelava preprost gospodarski načrt delovanja ali razvoja svoje kmetije
- našteje poglobitve gozdne drevesne vrste v svojem okolju in njihove uporabne, gospodarske ter finančne lastnosti
- posadi in presadi sadno ali gozdno drevje
- opozorila za nevarnosti v kmetijstvu napravi na plakatu
- nudi pravilno prvo pomoč pri zastrupitvah ali kmetijskih nesrečah sebi in drugim
- poišče za kmetijstvo pomembne naslove
- napiše prošnjo za pomoč ali vlogo za dodelitev posojila za razvoj kmetije.

6. Priloga

I. Predlog znanj, ki jih morajo imeti izvajalci učnega načrta

Učitelj, ki poučuje izbirni predmet kmetijstvo, mora imeti znanje iz agronomije in didaktike poučevanja agronomije. Možne smeri izobrazbe so učitelj geografije, biologije ali gospodinjstva ter univerzitetni diplomirani inženir agronomije z ustrežno pedagoško izobrazbo.

Manjkajoča znanja učitelji pridobijo na seminarju v okviru 16-urnega modula:

- Kmetijske rastline in živali
- Značilna kmečka dela
- Problemi sodobnega kmetijstva
- Didaktični pristopi za izbirni predmet kmetijstvo.

II. Učbeniki in literatura za učitelja

Ker je predmet zasnovan na novo, ustreznega učbenika ni. Učitelju priporočamo:

1. Pavlin, D., Kmetijstvo v praksi, Kranj, Lexis, 1994
2. Maher, I., Seminar Kmetijstvo, ki ohranja biološko raznovrstnost, Ljubljana, Slovenski sklad za naravo, 1996
3. Rosenow, S., Ekološko kmetijstvo: trajnostno kmetijstvo v praksi, Ljubljana, Inštitut za trajnostni razvoj, 1996
4. Čop, T., Slovensko kmetijstvo, Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 1999
5. Kladnik, D., Ugotavljanje stopnje vplivov naravnih in družbenih dejavnikov na intenzivnost izrabe tal, Geographica Slovenica, 1990
6. Tajnšek, A., Sonaravni modeli za njivsko proizvodnjo v različnih klimatskih razmerah, Ljubljana, Biotehniška fakulteta, 1996
7. Mrhar, M., Racionalna obdelava tal, Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije, 1995
8. Kovačič, M., Tipi kmetij v Sloveniji in njihove značilnosti, Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije, 1983
9. Fink-Hafner, D., Slovensko kmetijstvo in Evropa, Ljubljana, Znanstveno in publicistično središče, 1995
10. Pristop k razvoju podeželja – zbornik, Ljubljana, Družba za razvoj podeželja, Gradivo seminarja za kmetijske svetovalce, 1994
11. Esih, Z., Gospodarjenje na kmetijah v letih 1994 in 1993, Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije, 1996
12. Schlamberger, V., Kmetijska svetovalna služba Slovenije, Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Uprava RS za pospeševanje kmetijstva, 1996